

ECOVAŠT
Tihana Štepinac Fabijanić

Šavez Udruge gradova i Udruge općina RH
Mladen Ivanović

KONCEPT PROJEKTA
za male/srednje gradove u Hrvatskoj (2007.)

UVOD

Hrvatski sustav lokalne samouprave razlikuje gradove i općine kao posebne vrste jedinica lokalne samouprave. Slijedom toga, za osnivanje ovih lokalnih jedinica Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi je utvrdio i različite kriterije. U odnosu na osnivanje gradova, jedno od temeljnih pravila je da gradovi imaju više od 10 000 stanovnika. Međutim, Zakon dopušta i izuzetke, pa petnaestak gradova u Hrvatskoj ima manje od propisanog broja stanovnika, dok najviše gradova ima 10-15000 stanovnika. Prosječno, možemo reći da hrvatski grad ima oko 20000 stanovnika.

Kod općina situacija je jednako šarolika a razlike između pojedinih općina su velike. Naime, postoji petnaestak općina s manje od 1000 stanovnika, ali i općine s više od 10000 stanovnika. Prosječna hrvatska općina ima 3600 stanovnika.

Navedena podjela jedinica lokalne samouprave više je semantičke nego stvarne naravi jer gradovi i općine imaju isti djelokrug rada. Jedino razlikovanje učinjeno je u odnosu na kategoriju tzv. velikih gradova koji u hrvatskim uvjetima imaju više od 35000 stanovnika i koji, u odnosu na druge gradove i općine, mogu preuzeti i neke dodatne ovlasti. *

Usprkos različitom pravnom statusu mali gradovi i općinska središta dijele niz istovrsnih problema. Naime, radi se o sredinama koje predstavljaju središnju točku socijalnog, kulturnog i ekonomskog razvitka svojega okruženja, pri čemu se susreću s nizom problema koje veće sredine ne poznaju: nedostatak kvalificiranih kadrova i sredstava, iseljavanje, povećana nezaposlenost, i sl. Zbog toga je zajednički interes malih gradova i općinskih središta razvoj i promocija vlastitih potencijala koji im mogu donijeti prosperitet: turizam, tradicionalni proizvodi i sl. S druge strane, mali gradovi i urbana općinska središta pružaju mogućnost kvalitetnog života nepoznatoga velikim urbanim cjelinama, uz uvjet da se osigura kvalitetno i redovito pružanje temeljnih javnih usluga, odnosno da se stvore uvjeti za zapošljavanje i razvoj poduzetništva.

*

Pitanje broja stanovnika malih (i srednjih) gradova i općinskih središta – kriterij je koji uzimamo u obzir, ali on ne određuje bit i svrhu ovih naselja kao urbanih središta; presudna je povijesna i gospodarska uloga (funkcija) naselja kao središta funkcioniranja životnih potreba stanovnika određene regije (nastajanje i razvoj gradova uvjetovani su razvojem administrativnih, gospodarskih i kulturnih sadržaja).

Npr. gradovi poput Samobora (ali i Koprivnice ili Križevaca) također ulaze u naš izbor primjera, jer se radi o povijesnom trgovištu, administrativnom i sudskom središtu, te župi; u današnjoj administrativnoj podjeli Samobor je postigao status velikog grada obzirom na

broj stanovnika (preko 40000) što međutim geografski uključuje sela, odn. ruralni pojas koji mu administrativno pripada, dok se svojim urbanim prostorom svrstava u male gradove s brojem stanovnika od nekih 20000).

Uključena Općinska središta također trebaju imati povijesnu upravno-administrativnu i gospodarsku ulogu u lokalnoj regiji, odn. trebaju zadovoljavati status 'urbanog općinskog središta).

CILJANA SKUPINA

Ciljana skupina projekta su mali gradovi i općinska sjedišta s populacijom od 3000 do 35 000 stanovnika. Pritom, projekt neće uskratiti sudjelovanje onim sredinama koje izraze želju sudjelovati, a koje imaju manje od 3000 ili više od 35 000 stanovnika, ali neće obuhvaćati najveće hrvatske gradove.

CILJ PROJEKTA

Cilj je ovoga projekta pokrenuti proces utvrđivanja specifičnih problema i prioriteta malih gradova i urbanih općinskih središta, te stvoriti uvjete za razmjenu iskustava, informacija i znanja koje može doprinijeti njihovom rješavanju.

NEPOSREDNI REZULTATI I MOGUĆE AKTIVNOSTI

Predstavljanje dobre prakse

Dobra praksa rješavanja problema malih gradova i urbanih općinskih središta biti će predstavljena na više načina: organiziranjem ciljanih tematskih skupova (*seminara, konferencija*) za predstavnike malih gradova i urbanih općinskih središta; tiskanjem publikacije o primjerima dobre prakse i elektroničkom prezentacijom tih primjera (na web site-u Saveza, Udruge gradova, ECOVAST-a).

Uspostavljanje foruma za stalnu razmjenu iskustava

Kontinuirana razmjena iskustava malih gradova i urbanih općinskih središta omogućit će se uspostavljanjem odgovarajućeg medija (web site, newsletter ili nešto treće). Pritom, iskoristit će se već postojeći mediji ako je to moguće. Dakle, projekt će iskoristiti postojeće strukture putem kojih se može osigurati kontinuirana rasprava o problemima malih gradova i urbanih općinskih središta, a ako to ne bude moguće izgradit će novu, uvažavajući princip održivosti.

Uspostavljanje sustava „učim dok radim“

Projekt će razviti sustav razmjene dužnosnika i zaposlenika malih gradova i urbanih općinskih središta, na način da sredine koje imaju što za pokazati ugoste predstavnika(e) drugog grada ili općine kako bi na licu mjesta vidjeli i naučili kako riješiti određeni problem.

Uspostavljanje suradnje s projektom ASSET

Projekt će uspostaviti blisku suradnju s *međunarodnim* projektom ECOVAST-a pod nazivom ASSET (*projekt potpore malim europskim gradovima*). Budući da se radi o projektu sličnog sadržaja, ta će suradnja omogućiti predstavnicima malih gradova i općinskih središta iz Hrvatske da upoznaju probleme malih gradova u EU, kao i načine njihova rješavanja.